

**O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI QISHLOQ XO‘JALIGI
VAZIRLIGI**

**QORAQALPOG‘ISTON QISHLOQ XO‘JALIGI VA
AGROTEXNOLOGIYALAR INSTITUTI**

“TASTIYIQLAYMAN”

Ilmiy ishlar va innovatsiyalar
bo‘yicha prorektor, dotsent

Sh.B.Akmalov

“29.07” 08 2026-y.

**05.07.01 – “Qishloq xo‘jaligi va melioratsiya mashinalari.
“Qishloq xo‘jaligi va melioratsiya ishlarini mexanizatsiyalash”
mutaxassisligi bo‘yicha tayanch doktoranturaga kirish imtihoni**

DASTURI

Ushbu dastur Qoraqalpog'iston qishloq xo'jaligi va agrotexnologiyalar instituti Ilmiy Kengashining 2026-yil "29" 08 dagi № 1 -sonli majlisida ko'rib chiqilgan va tasdiqlangan..

Ushbu dastur "Qishloq xo'jaligini mexanizatsiyalashtirish" kafedrasining 2026-yil " " 08 dagi № 1 -sonli majlisida ko'rib chiqilgan va tavsiya etilgan.

Kafedra mudiri

S.E.Tursimuratov

Tuzuvchilar:

- S.E.Tursimuratov** – "Qishloq xo'jaligini mexanizatsiyalashtirish" kafedrası mudiri, t.f.f.d.;
- O.P.Auezov** – "Qishloq xo'jaligini mexanizatsiyalashtirish" kafedrası professori, t.f.d., professor.
- B.K.Utepbergenov** – "Qishloq xo'jaligini mexanizatsiyalashtirish" kafedrası dotsenti; t.f.n., dotsent;
- N.M.Xamidov** – "Qishloq xo'jaligini mexanizatsiyalashtirish" kafedrası dotsenti, t.f.f.d., dotsent.
- A.S.Baltaniyazov** – "Qishloq xo'jaligini mexanizatsiyalashtirish" kafedrası assistenti, t.f.f.d.

Taqrizchilar:

- M.Arzuov** – Berdaq atındađı QMU "Injenerlik soorujenieler kompleksi qurılısı" kafedrası docenti, t.i.k., docent;
- E.Q.Sultanov** – Awıl xojalıđın mexanizaciyalastırıw kafedrası professorı, p.i.d., professor.

KIRISH

05.07.01 – “Qishloq xo‘jaligi va melioratsiya mashinalari. Qishloq xo‘jaligi va melioratsiya ishlarini mexanizatsiyalash” ixtisosligi bo‘yicha tayanch doktoranturağa qabul qilish uchun ixtisoslik fanlari bo‘yicha imtihonlarini topshirish dasturi O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2017-yil 22-maydagi №304-sonli qarori bilan tasdiqlangan “Oliy o‘quv yurtidan keyingi ta’lim tizimini yanada takomillashtirish chora-tadbirlari to‘g‘risida”gi qaroriga muvofiq ishlab chiqildi.

I. ASOSIY BO‘LIM

1. Tuproqqa asosiy ishlov berish mashinalari

Qishloq xo‘jalik mashinalari klassifikatsiyasi. Tuproqning fizik va texnologik xususiyatlari. Tuproq qarshiligi, strukturasi, shudgorlashdagi solishtirma qarshiligi va yopishqoqligi. Ularni e’tiborga olish. Tuproqqa zamonaviy ishlov berish usullari.

Pluglar va ularga qo‘yiladigan agrotexnik talablar. Plug klassifikatsiyasi. Korpus turlari. Lemex, ag‘dargich, tayanch taxtasi, korpus stoykasi. Plug pichoqlari. Tirkama pluglar. Tirkama plugni sozlash. Osma pluglar. Maxsus pluglar. Plantatsiya, bog‘, o‘rmon-botqoq, yarusli, seksiyali, klavishsimon, balansirli, frontal va aylanma pluglar. Aylanma plugni ishga tayyorlash. Plugning asosiy o‘lchamlarini asoslash. Agregatning bo‘ylama ko‘rinishi.

2. Tuproqqa sayoz ishlov beradigan mashinalar

Tirmalar. Tirma ishga qo‘yiladigan agrotexnik talablar. Tirma tishlarini joylashtirish. Tirma tishi ta’sirida tuproqning deformatsiyalanishi. Disk-simon vositalar, ularning afzalliklari. Diskli tirmalar. Disk shaklidagi sayoz yumshatkichlar. Disklarning asosiy parametrlari. Diskli asboblarning texnologik ish jarayoni. Sferik diskka ta’sir etuvchi kuchlar. Doira va doira shaklidagi zichlovchi vositalar. Doiraning turlari. G‘ildirakning dumalash rejimlari. G‘ildirakka ta’sir etuvchi kuchlar. Aktiv ishchi organlar. Freza richagining trayektoriyasi. Freza ishining sifat ko‘rsatkichlari, afzalliklari. Kultivatorlar. Sirg‘anib kesishni ta’minlash. Ishlayotgan kultivator tishiga ta’sir etuvchi kuchlar. Tog‘li joylarda ishlatiladigan kultivatorlar. Universal kultivatorlar. Ishchi organlari. Agrotexnik talablar. Universal kultivatorning tuzilishi.

3. O‘g‘itlash mashinalari

O‘g‘itlar klassifikatsiyalari. O‘g‘itlarning xossalari. O‘g‘it berish usullari. Agrotexnik talablar. O‘g‘it miqdorlagichlar. O‘g‘it sepish apparatlari. O‘g‘it sepish mashinalarining umumiy tuzilishlari. Mineral o‘g‘itni yerga sochishga asoslangan mashinalar.

4. Ekish mashinalari

Urug‘ ekish usullari. Mahalliy sharoitlarni hisobga olish. Agrotexnik talablar. Seyalkalarning asosiy ish organlari. Seyalkalarning klassifikatsiyalari. Urug‘ mezonlari. Ularni tanlash mezonlari. Don seyalkasi g‘altakli miqdorlagichining

asosiy o'ldamlarini aniqlash. Urug' o'tkazgichlar. Universal seyalkalar. Soshniklar. Kanalcha tayyorlash. Soshniklarni joylashtirish. Mahalliy sharoitlarni hisobga olish. Me'yorlagichni bir xil ekish me'yoriga o'rnatish. Seyalkani urug' ekish normasiga sozlash. Urug' ekish normasini dalada tekshirish. Markerni joylashtirish. Maxsus seyalkalar. Sabzavot seyalkasi. Modulli seyalkani maketidan foydalanib o'rnatish. Kartoshka ekadigan va ko'chat o'tqazadigan mashinalar. Agrotexnik talablar. Kartoshka ekish mashinasining tuzilishi va ish jarayoni. Ko'chat ekish va o'tqazadigan mashinaning ish jarayoni.

5. O'simliklarni himoya qilish mashinalari

O'simliklarni himoya qilish mashinalari. O'simliklarni himoya qilish usullari. Agrotexnik talablar. Kimyoviy elementlardan foydalanish usullari. Kimyoviy elementlar haqida ma'lumotlar. Eritma maydalanish darajasining hosildorlikka ta'siri. Maydalovchi uchlikni tanlash. Purkash qurilmalari. Kimyoviy himoya mashinalarining tuzilishi va ish jarayoni. Aerosol' generatori. Gerbitsid purkagichlar.

6. Melioratsiya mashinalari

Yerlarni o'zlashtirishda dastlabki ishlov berish mashinalari. Yer qazish mashinalari. Buldozer, streper, greyder va ekskavatorlar. Yer qazish mashinalari. Dalani sug'orishga tayyorlash mashinalari. Sug'orish mashinalari.

7. Yem-xashak yig'ish mashinalari

O't-xashak yig'ish texnologiyalari. Pichan o'rgichlar. Ikki brusli yarim osma rotorli pichan o'rgichlar. Pichan o'rgich-maydalagich va pichan o'rgich-maydalagich. Pichan presslagichlar. O't-o'lan (silos) kombaynlari.

8. G'alla o'rish mashinalari

G'alla hosilini yig'ib olish texnologiyalari. Agrotexnik talablar. G'alla kombaynlarning umumiy tuzilishi. Segment-barmoqli apparat turlari. O'rim apparatini rostlash. O'rim apparatining harakat trayektoriyasi. O'ruvchi apparat uzatmasining kinematik parametrlari. Segmentning surilish yo'li. Segmentning tezligi va tezlanishi. Segment yuzining trayektoriyasi. O'rim apparati ishiga ta'sir etuvchi omillar. Poyalarning kesuvchi juftliklar orasida qisilib to'xtashi. Segmentning poyalarni qirqish tezligi, o'rish apparati ishining asosiy parametrlari. Motovilo. Motoviloni sozlash. Motovilo kinematikasi. Motoviloning asosiy o'ldamlari va ularning rejimi. O'roqchining transport vositasi. Tuyaklagichlar. Parmalash apparati va ularni sozlash. Baraban ishiga sarflanadigan quvvat. Tuyaklash apparatining asosiy parametrlari. G'alla kombaynining tozalash qismi. Solomotryas. Solomotryas ishining kinematik rejimi. Solomotryasda donning ajralishi. Aksial-rotorli kombaynlar. Kombayn ichidagi don isrofgarchiligini kamaytirish.

9. Don tozalash mashinalari

Don tozalash va saralash usullari. Don tozalash mashinalari. Don tozalashning nazariy asoslari. Silindrik triyerning ishi.

10. Paxta hosilini terib olish mashinalari

Paxta hosilini yig'ib olish texnologiyalari. Paxta hosilini yig'ib oladigan mashina turlari. Agrotexnik talablar. Ochilgan paxtani terish mashinalari. Vertikal shpindelli paxta terish mashinasining tuzilishi va ish jarayoni. Gorizontal shpindelli paxta terish mashinasining tuzilishi va ish jarayoni. Gorizontal shpindelli terish apparatini ishga tayyorlash. "CASE" - 2022 markali paxta terish mashinasining sozlanishlari. Gorizontal shpindelli paxta terish apparatining asosiy o'lchamlari. Gorizontal shpindelli terish apparati tezligining o'zgaruvchanligi. Kassetaning burilishi hisobiga shpindelga beriladigan qo'shimcha tezlik.

11. Kartoshka yig'ish mashinalari

Kartoshka yig'ish texnologiyasi. Agrotexnik talablar. Kartoshka yig'ish mashinasining turlari va umumiy tuzilishi. Kartoshka kovlagichning ish organlari. Lemex va uning o'lchamlari. Kesak ezadigan organlar. Tugunaklarni tuproqdan ajratish usullari. Elak va g'alvirning o'lchamlarini aniqlash. Tugunaklardan kesak va toshlarni ajratish qurilmalari.

II. 05.07.01 – “Qishloq xo‘jaligi va melioratsiya mashinalari. Qishloq xo‘jaligi va melioratsiya ishlarini mexanizatsiyalash” ixtisosligi bo‘yicha tayanch doktoranturaga kirish imtihoni savollari

RO‘YXATI

1. O'zbekistonda qishloq xo'jaligini mexanizatsiyalashning hozirgi ahvoli va uning rivojlanish istiqbollari.

2. Paxta terish apparatidagi vertikal shpindellarning vazifasi, ularning harakat turlari. Terish apparati ish tirqishining kengligi.

3. Urug' ekish usullari. Urug' ekishda mahalliy sharoitlarni e'tiborga olish. Ekishga qo'yiladigan agrotexnika talablari.

4. Plug korpusining texnologik ish jarayoni.

5. Qishloq xo'jaligi ekinlari urug'larini himoyalovchi-oziquantiruvchi birikmalar bilan qobiqlab, sochiluvchanligini oshiradigan qurilmalar va ularning ishlash prinsipi.

6. O'rish apparati. Segment-barmoqli apparat turlari. O'rish apparatini rostlash.

7. Plugga ta'sir etuvchi kuchlar va ularning muvozanatlik shartlari.

8. Yem-xashak yig'ishtirish texnologiyalari. Pichano'rgichlar.

9. O'g'itlash tavsifi. O'g'itlarning turlari. Mahalliy organik o'g'itlar va ularning xossalari.

10. Tajriba natijalariga statistik ishlov berish. Matematik kutilish, o'rta kvadratik chetlanish va variatsiya koeffitsientining xossalari.

11. Tuproqqa ishlov berishning texnologik operatsiyalari va jarayonlari. Ag'darish, yumshatish, zichlash, tekislash.

12. Seyalkaning urug‘o‘tkazgich va urug‘ko‘mgich qismlari tuzilishi va ish prinsiplari.
13. Pona turlari. Yassi ponaning ish jarayoni.
14. Paxtachilik chopiq kultivatorining tuzilishi va ish jarayoni, ish organlarini qator oralariga joylashtirish sxemalari.
15. Seyalkani urug‘ ekish me‘yoriga rostdash.
16. G‘ildirak va uning turlari. G‘ildirakning yumalanish rejimlari. G‘ildirakka ta’sir etuvchi kuchlar.
17. Mineral o‘g‘itlarni yerga solishga tayyorlaydigan mashinalar.
18. G‘alla hosilini yig‘ishtirish texnologiyalari. G‘allani o‘rib yig‘ishtirishga qo‘yiladigan agrotexnik talablar.
19. Akademik Goryachkinning ratsional formulasi va uning koeffitsientlarini tajriba yo‘li bilan aniqlash usullari.
20. Dalani sug‘orishga tayyorlash mashinalari. Ularning tuzilishi (bitta mashina misolida).
21. Paxta terish mashinalarining yurish sxemalari, ularning afzalliklari va kamchiliklari.
22. O‘zbekiston Respublikasida amalga oshirilayotgan agrar siyosatning mohiyati.
23. Gorizontall shpindelli paxta terish mashinasining tuzilishi va texnologik ish jarayoni.
24. Seyalka iztortgichi (markeri) ning hisobi.
25. Plug korpusining tuproq palaxsasini ag‘darish jarayoni.
26. Chigitni qatorlab va uyalab ekish usullari. Seyalkani urug‘ ekish me‘yoriga rostdash.
27. Paxta hosilini yig‘ishtiradigan mashinalarning turlari. Paxta hosilini yig‘ishtirish mashinalariga qo‘yiladigan agrotexnik talablar.
28. Kultivator yumshatgich panjasining belgilangan ishlov berish chuqurligiga botishi va shu chuqurlikda ravon yurish shartlari.
29. Kimyoviy moddalardan foydalanish usullari. Purkagich ishida eritmani parchalash darajasining samaradorlikka ta’siri.
30. Kartoshka yig‘ishtirish texnologiyasi. Kartoshka yig‘ishtirishga qo‘yiladigan agrotexnik talablar.
31. O‘rish apparatining harakat yuritmasi. O‘rish apparati yuritmasining kinematik parametrlari.
32. Aniql ekuvchi paxta seyalkasini sozlash, ish sifatini nazorat qilish tartiblari.
33. Faol ish organli tuproqqa ishlov berish qurollari va ularning tuzilishi (bitta mashina misolida).
34. Ekologiya talablari, resurs va quvvat tejash muammolari.
35. Chopiq kultivatorlarining ishchi organlarini qator oralarida joylashtirish sxemalari.
36. Don saralagichlar, ularning tuzilishi va ishlash prinsiplari.
37. Poyaning kesuvchi juftlar orasida qisilib to‘xtashi. Segmentning poyani qirqish tezligi.

38. Tirmalar. Tirma ishiga qo'yiladigan agrotexnik talablar. Tirma tishlarini joylashtirish.

39. O'g'it sepish apparatlarining turlari va tuzilishi.

40. Frezali mashina texnologik jarayonining elementlari va ish organlarining kinematikasi.

41. Don seyalkasi g'altaksimon ekish apparatining tuzilishi va ish prinsipi.

42. Kartoshka yig'ishtirish mashinasida tuganaklarni tuproqdan ajratish usullari.

43. Plug dala taxtasining hisobi.

44. G'alla kombaynining tozalash qismi. Somon elagich. Ularning tuzilishi va ish prinsipi.

45. Tuproqning asosiy fizik-mexanik xossalari.

46. Don yig'ish mashinasi motovilosining planka qadamini aniqlash.

47. Plug bilan tuproqni haydashning tuproq xususiyatlariga ta'siri. Tuproqqa zamonaviy ishlov berish usullari.

48. Kimyoviy himoyalash mashinalarining tuzilishi va ish jarayoni (gerbitsid purkagichlar misolida).

49. Diskli tirmalarning asosiy parametrlari.

50. Seyalkani urug' ekish me'yoriga rostlash. Urug' ekish me'yorini dalada tekshirish.

51. Chopiq kultivatorlari va ularning ish organlari. Chopiq kultivatorlariga qo'yiladigan agrotexnik talablar.

52. Shpindelning harakat turlari va traektoriyasi.

53. Ikki yarusli pluglarning tuzilishi va texnologik ish jarayoni.

54. Chigit seyalkasidagi tuksiz chigit ekish va uyalash apparatlarining tuzilishi.

55. Paxtani chanoqdan shpindelga o'rab olish va ulardan ajratib olish nazariyasi.

56. Yer tekislash mashinalari. Turlari, tuzilishi, ish jarayoni.

57. Kartoshka ekadigan mashinalar. Ularga qo'yiladigan agrotexnik talablar.

58. Gorizontal shpindelli paxta terish apparati tezligining o'zgaruvchanligi.

59. Paxtachilikda tuproqqa ekish oldidan ishlov beruvchi mashinalar tizimi.

60. Pnevmatik seyalkalar va pnevmatik ekish apparatlarining tuzilishi.

61. Vertikal shpindellarga harakat beruvchi ponasimon tasmalarning vazifalari. Ular yordamida shpindel aylanishini teskariga o'zgartirish jarayonining mexanikasi.

62. Chopiq kultivatorlaridan paxtaning vegetatsiya davrida foydalanish.

63. O'g'itlash mashinalarining turlari. Ularning umumiy tuzilishlari.

64. O'rish apparatining segment tig'i traektoriyasi.

65. Diskli ekish apparati (miqdorlagich)ning tuzilishi, ish prinsipi va o'lchamlari.

66. O'g'itlash usullari. O'g'itlashga qo'yiladigan agrotexnik talablar.

67. Diskli boronalar. Diskli boronalarining asosiy parametrlari.

68. Mineral o'g'itlar va ularning xossalari.

69. Don tozalash va saralash mashinalari (bitta mashina misolida).

70. Trier nazariyasi.
71. Vertikal shpindelli paxta terish mashinasini ishga tayyorlash.
72. Tirkalma pluglarni rostlash. Ularni ishga tayyorlash tartiblari.
73. Plug dala taxtasining hisobi.
74. Dalani sug'orishga tayyorlash mashinalari. Ularning tuzilishi (bitta mashina misolida).
75. Yanchgichlar. Yangich barabani ishga sarflanadigan quvvat.
76. Plug bilan dalani haydashning tuproq xususiyatlariga ta'siri. Tuproqqa zamonaviy ishlov berish usullari.
77. Seyalka iztortgichi (markeri) ning hisobi.
78. Qishloq xo'jaligi ekinlari urug'larini himoyalovchi-oziqlantiruvchi birikmalar bilan qobiqlab, sochiluvchanligini oshiradigan qurilmalar va ularning ishlash prinsipi.
79. Kultivator ish organlarining belgilangan ishlov berish chuqurligiga botishi va shu chuqurlikda ravon yurish shartlari.
80. Shpindelning harakat turlari va traektoriyasi.
81. Plug korpusiga ish jarayonida ta'sir etuvchi kuchlar.
82. Kimyoviy himoyalash mashinalarining tuzilishi va ish jarayoni (gerbitsid purkagichlar misolida).
83. Vertikal shpindelli terish apparati ish tirqishining kengligini tanlash.
84. Urug' ekish usullari. Urug' ekishda mahalliy sharoitlarni e'tiborga olish. Ekishga qo'yiladigan agrotexnika talablari.
85. O'rish apparatining harakat yuritmasi. O'rish apparati yuritmasining kinematik parametrlari va ularni hisoblash.
86. Faol ish organli tuproqqa ishlov berish mashinalari.
87. Chigitni qatorlab va uyalab ekish usullari. Seyalkani urug' ekish me'yoriga rostlash tartibi.
88. Yem-xashak yig'ishtirish texnologiyalari. Pichano'rgichlar.
89. Paxtani chanoqdan shpindelga o'rab olish va ulardan ajratib olish nazariyasi elementlari.
90. Plug korpusining texnologik ish jarayoni.
91. Seyalkaning urug' ekish me'yorini dalada tekshirish usuli.
92. Paxta hosilini yig'ishtiradigan mashinalarning turlari. Paxta hosilini yig'ishtirish mashinalariga qo'yiladigan agrotexnik talablar.
93. Ikki yarusli pluglarning tuzilishi va texnologik ish jarayoni.
94. Kimyoviy moddalardan (preparatlardan) foydalanish usullari. Purkagich ishida eritmani parchalash darajasining samaradorlikka ta'siri.
95. O'rish apparati. Segment-barmoqli apparat turlari. O'rish apparatini rostlash tartiblari.
96. Plugga ta'sir etuvchi kuchlar va ularning muvozanatlik shartlari.
97. Chigit seyalkasidagi tuksiz chigit ekish va uyalash apparatlarining tuzilishi.
98. Kartoshka yig'ishtirish texnologiyasi. Kartoshka yig'ishtirishga qo'yiladigan agrotexnika talablari.
99. Mineral o'g'itlarni yerga solishga tayyorlaydigan mashinalar.

100. Frezali mashina texnologik ish jarayonining elementlari va ish organlarining kinematikasi.

101. Diskli ekish apparati (miqdorlagich)ning tuzilishi, ish prinsipi va o'lcamlari.

102. O'g'itlarning turlari. Mahalliy organik o'g'itlar va ularning xossalari.

103. Yer tekislash mashinalari. Turlari, tuzilishi, ish jarayoni.

104. Aniq ekuvchi chigit ekish seyalkasini rostlash, ish sifatini nazorat qilish tartiblari.

105. Faol ish organli tuproqqa ishlov berish qurollari va ularning tuzilishi (bitta mashina misolida).

106. Tajriba natijalariga statistik ishlov berish. Matematik kutilish, o'rta kvadratik chetlanish va variatsiya koeffitsientining xossalari.

107. Kartoshka ekadigan mashinalar. Ularga qo'yiladigan agrotexnik talablar.

108. Qishloq xo'jaligi mashinalarida ekologiya talablari, resurs va quvvat tejash muammolari.

109. Tuproqqa ishlov berishning texnologik operatsiyalari va jarayonlari: ag'darish, yumshatish, tekislash, zichlash.

110. Gorizontal shpindelli paxta terish apparatining asosiy ish organlari va vazifalari.

111. Paxtachilikda tuproqqa ekish oldidan ishlov beruvchi mashinalar tizimi.

112. Seyalkaning urug'otkazgich va urug' ko'mgich ish organlarining tuzilishi va ishlash prinsiplari.

113. G'alla hosilini yig'ishtirish texnologiyalari. G'alla kombaynlariga qo'yiladigan agrotexnika talablari.

114. Poyaning kesuvchi juftlar orasida qisilib to'xtashi. Segment bilan poyani qirqish tezligini hisoblash.

115. Paxtachilik chopiq kultivatorining tuzilishi va vazifasi, unga o'rnatiladigan ish organlarning turlari.

116. Vertikal shpindellarga harakat beruvchi ponasimon tasmalarning vazifalari. Ular yordamida shpindel aylanishini teskariga o'zgartirish jarayonining mexanikasi.

117. Pona turlari. Yassi ponaning ish jarayoni.

118. Pnevmatik seyalkalar va pnevmatik ekish apparatlarining tuzilishi.

119. Don saralagichlar, ularning tuzilishi va ishlash prinsiplari.

120. Tishli tirmalar. Tishli tirma ishiga qo'yiladigan agrotexnika talablari. Tishli tirma tishlarini joylashtirish sxemalari.

121. Pnevmatik seyalkani urug' ekish me'yoriga rostlash.

122. O'g'itlash mashinalarining turlari. Ularning umumiy tuzilishlari.

123. Traktorning yetakchi va yetaklanuchi g'ildiraklariga ta'sir etuvchi kuchlar.

124. O'g'it sepish apparatlarining turlari va tuzilishi.

125. O'rish apparatining segment tig'ining traektoriyasi.

126. Don seyalkasi g'altaksimon ekish apparatining tuzilishi va ishlash prinsipi.

127. Chopiq kultivatorlarining ish organlarini qator oralariga joylashtirish sxemalari.

128. O'g'itlash usullari. O'g'itlash mashinalariga qo'yiladigan agrotexnika talablari.

129. Akademik Goryachkinning ratsional formulasi va uning koeffitsientlarini tajriba yo'li bilan aniqlash usullari.

130. Diskli boronalar. Diskli boronalarining asosiy parametrlari.

131. Kartoshka yig'ishtirish mashinasida tuganaklarni tuproqdan ajratish usullari.

132. Tuproqning asosiy fizik-mexanik xossalari.

133. Trier nazariyasi.

134. Paxta terish mashinalarining yurish sxemalari, ularning afzalliklari va kamchiliklari.

135. O'zbekiston Respublikasida amalga oshirilayotgan agrar siyosatning mohiyati, klasterlar, fermer va dehqon xo'jaliklari, tomorqa yer egalari.

136. G'alla kombaynining tozalash qismi. Somon elagich. Ularning tuzilishi va ish prinsipi.

137. Vertikal shpindelli paxta terish mashinasini ishga tayyorlash.

138. Tirkalma pluglarni rostlash. Ularni ishga tayyorlash tartiblari.

139. Vertikal shpindelli paxta terish mashinalarining tuzilishi va texnologik ish jarayoni.

140. Don yig'ish mashinasi motovilosining planka qadamini aniqlash.

141. Frezali mashinaning texnologik jarayoni elementlari va ish organlarining kinematikasi.

142. Diskli tuproqqa ishlov beruvchi mashinalar, ularning tuzilishi va ishlash prinsipi.

143. Pluglarni sinash metodikasi.

144. Donni tozalashning nazariy asoslari. Trier nazariyasi. Silindrik triyer ishi.

145. Vertikal shpindelli paxta terish mashinasining tuzilishi va texnologik ish jarayoni.

146. Tirkama va osma plugni sozlash va uni ishga tayyorlash tartiblari.

147. Don yig'ish mashinasi motovilosining planka qadamini aniqlash.

148. Tuproqni chuqur yumshatkich, ularning turlari va ish organlari.

149. G'ildirakli-barmoqli yem-hashak yig'ishtiruvchi tirmaning tuzilishi va ishlash prinsipi.

150. Don seyalkasi. Don seyalkasini ekish normasiga sozlash va hisoblash.

151. Chizel-kultivatorlarning tuzilishi, ish organlari va ularni sozlash tartibi.

152. O'g'itlash mashinalarining tuzilishi va ish jarayoni.

153. Paxta kultivatorining ish organlariga ta'sir etuvchi kuchlar.

154. Yem-xashak o'rish-yig'ish mashinalari. Asosiy ish organlari va faoliyat ko'rsatish prinsipi.

155. O'g'it berish usullari. O'g'it berish mashinalari va qurollari.

156. Ochilgan paxtani shpindelga o'rab olish va ulardan ajratib olish nazariyasi.

157. Yer tekislash mashinalari. Turlari, tuzilishi va ish jarayoni.
158. Yem-hashak o'rish-yig'ish mashinasining kesish apparatining ishchi elementlari.
159. Yem-hashak o'rish mashinasining kesish apparatining (segmentli-barmoqli) harakat trayektoriyasi.
160. O'simliklarni kasallik va zararkunandalardan himoya qilish usullari va agrotexnik talablar.
161. Pnevmatik seyalkalar va ekish apparatlarining tuzilishi.
162. Diskli tirmalar, turlari va ularni sozlash tartiblari.
163. Urug' o'tkazgichlar. Ularning turlari va tuzilishlari.
164. Paxta terish apparatidagi vertikal shpindellarning vazifasi, ularning harakatlanish turlari.
165. Ekishga qo'yiladigan agrotexnik talablar.
166. Seyalkani urug' ekish normasiga sozlash.
167. Vertikal shpindellarga harakat uzatuvchi tasmalar yordamida shpindelning aylanishini teskari o'zgartirish jarayonining mexanikasi.
168. G'altaklar. G'altaklarning turlari. G'altakning dumalash rejimlari va unga ta'sir etuvchi kuchlar.
169. Don saralagichlar, ularning tuzilishi va ishlash prinsipi.
170. Yer tekislash mashinalari. Turlari, tuzilishlari, ish jarayoni.
171. Plug korpusiga ta'sir etuvchi kuchlar.
172. Tirkama plugning mexanizmlari va ularning bajaradigan vazifasi.
173. Don yig'ish kombaynining umumiy tuzilishi.
174. O'g'itlar klassifikatsiyalari. O'g'itlarning xossalari.
175. O'g'itlash usullari. Agrotexnik talablar.
176. O'g'it miqdorlagichlar.
177. O'g'it sepish apparatlari.
178. O'g'itlash mashinalarining umumiy tuzilishlari.
179. Mineral o'g'it berish mashinalari.
180. Organik o'g'it berish mashinalari.
181. G'alla hosilini yig'ib olish texnologiyalari va unga qo'yiladigan agrotexnik talablar.
182. Segment-barmoqli apparat turlari. O'rim apparatini rostlash.
183. O'ruvchi apparatning harakat trayektoriyasi. O'ruvchi apparat uzatmasining kinematik parametrlari.
184. Tuproqqa yoppasiga ishlov berish kultivatorlari.
185. O'rim apparati ishiga ta'sir etuvchi omillar.
186. Motovilo. Motoviloni rostlash. Motovilo kinematikasi. Motoviloning asosiy o'lchamlari va ish rejimi.
187. Yanchish barabanlari. Titish apparati va ularni rostlash.
188. Yanchish barabanining ishiga sarflanadigan quvvat. Yanchish apparatining asosiy parametrlari.
189. Solomotryas. Solomotryas ishining kinematik rejimi. Solomotryasda donning ajralishi.
190. Aksial-rotorli kombaynlar. Ishlash prinsipi.

191. Don yig'ish kombaynining ishlashida donning isrofgarchiligini kamaytirish.

192. Gorizontall shpindelli paxta terish mashinasining tuzilishi va ishlash prinsipi.

193. Gorizontall shpindelli paxta terish mashinasining terish apparatini ishga tayyorlash.

194. Tuproq frezasi ishining sifat ko'rsatkichlari.

195. Kartoshka yig'ishtirish texnologiyasi, agrotexnik talablar.

196. Kartoshka yig'ish mashinalarining turlari va umumiy tuzilishi.

197. Kimyoviy dorilar (preparatlar) haqida ma'lumot va ulardan foydalanish usullari.

198. Purkagichlar, ularning turlari va umumiy tuzilishi.

199. Tuproqqa sayoz ishlov beruvchi kombinatsiyalashgan agregatlar.

200. Tishli tirmalar ishiga qo'yiladigan agrotexnik talablar.

III. 05.07.01 – “Qishloq xo'jaligi va melioratsiya mashinalari. Qishloq xo'jaligi va melioratsiya ishlarini mexanizatsiyalashtirish” ixtisoslik bo'yicha 2027-yil tayanch doktoranturaga qabul uchun ixtisoslik fanidan kirish imtihoni bo'yicha

BAHOLASH MEZONLARI

Ixtisoslik bo'yicha imtihonlar og'zaki shaklda o'tkaziladi.

Ixtisoslik fanidan og'zaki imtihon har biri 20 ball bilan baholanadigan 5 ta savoldan iborat imtihon biletleri asosida va maksimal 100 ball bilan baholanadi. Biletler muhrlangan konvertga joylashtiriladi va imtihon boshlanishidan 5 daqiqa oldin talabgorlar ishtirokida ochiladi; og'zaki imtihon savollari tegishli ixtisoslikning xususiyatlaridan kelib chiqib tayyorlanadi hamda tasdiqlanadi.

Ixtisoslik bo'yicha imtihon komissiyasi tomonidan sinovlarni baholash mezonlari

1. Agar berilgan savollarga javoblarning mazmuni to'liq va to'g'ri ochib berilib, materiallarni bayon qilishning mantiqiy ketma-ketligi saqlanib, tushunarli, to'g'ri va to'liq tarzda aytib berilgan bo'lsa, u holda bu turdagi javoblarga 86-100 ball qo'yiladi.

2. Agar berilgan savollarning javoblari mazmuni to'g'ri ochilgan bo'lsa-yu, lekin materiallarni bayon qilishda mantiqiy izchillik buzilishiga yo'l qo'yilsa, shuningdek, bunday javoblar tushunarli, lekin to'liq bo'lmagan tarzda aytib berilgan bo'lsa, u holda bunday javoblarga 71-85 ball qo'yiladi.

3. Agar berilgan savollarga javoblarning mazmuni yuzaki ochib berilib, materiallarni bayon qilishda mantiqiy izchilliklar buzilib, ma'lum miqdordagi xatolarga yo'l qo'yilsa, bunday javobga 55-70 ball qo'yiladi.

4. Agar berilgan savollarning mazmuni chala, yetarlicha bayon etilmagan bo'lsa, javoblarni berishda qo'pol xatolarga yo'l qo'yilgan bo'lsa, materiallarni

bayon etishning mantiqiy izchilligi buzilgan bo'lsa, u holda savolga ajratilgan ballning 55 balldan past ball qo'yiladi.

Baholash mezoni (maksimal ball - 100 ball)
Bilettdagi har bir savol 20 ballik shkalada baholanadi.

Har bir savolga 55-70% javob bergani uchun	11,0-14,0 ball
Har bir savolga 71-85% javob bergani uchun	14,1-17,0 ball
Har bir savolga 86-100% javob bergani uchun	17,1-20,0 ball

Umumiy -100 ball

86-100 ball "alo"
71-85 ball "yaxshi"
55-70 ball "qoniqarli"

Barcha javoblarga qo'yilgan ball yig'ilib, ixtisoslik fani bo'yicha talabgorning umumiy bali aniqlanadi.

TAVSIYA ETILADIGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

Asosiy adabiyotlar:

1. Shoumarova M. Abdilliev T. Qishloq xwjaligi mashinalari. Toshkent. «Oqituvchi» 2002.
2. Xamidov. A. Qishloq xwjaligi mashinalarini loyخالash. Toshkent. 1994.
3. Abdillaev T. Shoumarova M. Galla kombayn iva paxta terish mashinalari. Toshkent. 2000.
4. Listopad G.E. Sel'skoxozyaystvennie meliorativnie mashini. Moskva. 1989.
5. Shoumarova M. Abdullaev T. Qishloq xwjaligi mashinalari. Toshkent. 2006.
6. Shoumarova M. Abdilliev T. Qishloq xwjaligi mashinalari. Darslikning internettagi nusqasi. Toshkent. 2004. WWW.DIT.centri.Uz.

Qo'shimcha adabiyotlar:

1. Klenin N.L. Sel'skoxozyaystvennie meliorativnie mashini. Moskva. 1980.
2. Karpenko A.N. Xalanskiy V.M. Sel'skoxozyaystvennie mashini. Moskva. 1989.
3. Kafedra tomonidan yaratilgan turli metodik kvrsatmalar. Shoumarova M., Abdilliev T., Musaev D. Qishloq xwjaligi mashinalari nomlarining ruscha wzbekcha lugati. Toshkent. 1994.
4. Qishloq xwjaligi mashinalari. Darslik. www.DIT.centri.uz.
5. Plodovodstvo i vinovodstvo.
6. Saytlar: www.rambler.ru
www.yahoo.com
www.google.com
<http://www.bfpais.ru>.

